

KARJAA FINNBACKA LILLSJÖN

Kivikautisen asuinpaikan kaivaus

Jan Fast 1991

KARIS FINNBACKA LILLSJÖN

Utgrävning av en
stenåldersboplats
Jan Fast 1991

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	2
2. KARIS FINNBACKA LILLSJÖN - PRESENTATION AV UTGRÄVNINGSPLATSEN	3
3. UTGRÄVNINGSSOMRÅDETS BELÄGENHET OCH TOPOGRAFI	4
4. UTGRÄVNINGSTEKNIK	4
5. JORDARTER/KULTURLAGER	5
6. FYNDMATERIAL	5
7. SAMMANFATTNING	6
8. NEGATIVFÖRTECKNING	7
9. DIAPOSITIVFÖRTECKNING	8
UTDRAG UR GRUNDKARTA	9
KARTOR	10
BILDPLANSCHER	16

2. KARIS FINNBACKA LILLSJÖN

Utgrävning av en stenåldersboplats

By: Finnbacka

Lägenhet: 3:41 ägare fru Arla Björklund (adress: Köpmansgatan 9, 01300 KARIS).

Grundkarta: 2014 08 KARIS, tryckt i Helsingfors 1982/påtryck 1990.

Utgrävningens koordinater: X= 6661 20, Y= 2484 30 och Z= ca. 30 m.ö.h.

Utgrävningens fynd: NM 27023:1–312 (Diar. 3.2.1992).

Sidorna 16-19 är bildtavlor innehållande bilder av negativerna nr. 87991 – 88007.

Diapositiven nr. 24381 – 24394.

Förteckningar över negativ och diapositiv finns i slutet av rapporten s. 7 – 8.

1. INLEDNING

På stenåldersboplatsen vid Lillsjön i Finnbacka i Karis utförde undertecknad en arkeologisk utgrävning under tiden 3.-14.6.1991. Utgrävningen organiserades som en kurs vid Hangö sommaruniversitet. För utgrävningens kostnader stod Karis stad.

Stenåldersboplatsen vid Lillsjön i Finnbacka har varit känd sedan början på 1980-talet då amatörarkeologerna Lisbet Ljung och Lars Nyberg gjorde de allra första stenåldersfynden (bl.a. keramik och kvartsavslag) i den då nyssröjda åkern intill sjön.

Senare har platsen inspekterats av bl.a. forskare från museiverket och studerande från arkeologiska institutionen vid Helsingfors universitet. Även i samband med dessa besök har fynd gjorts. Alla de hittills okatalogiserade lösfynd som kunnat spåras har i rapporten fogats till de lösfynd som gjordes i samband med utgrävningen 1991.

I samband med ett inspektionsbesök till platsen i juni 1990 observerades fynd samt ett färgat kulturlager i dikes-skärningen i den vid (och på) boplatsen liggande åkerns nordligaste del. Fynden antydde att en del av boplatsen sannolikt sträckte sig ända hit och bevarats i orört tillstånd. Samma år bestämdes att förlägga följande sommars utgrävningkurs till nämnda plats. Som undersökningarnas främsta målsättning fastställdes att under loppet av några år totalundersöka dessa välbevarade delar av boplatsen.

Som viceutgrävningsledare fungerade Hum. kand. Dan Lindholm och som grävare deltagarna i kursen.

Vanda den 22.3.92

A large, stylized handwritten signature in black ink, appearing to be 'Jan Fast', written over the typed name.

Jan Fast

3. UTGRÄVNINGSSOMRÅDETS BELÄGENHET OCH TOPOGRAFI

Stenåldersboplatsen vid Lillsjön ligger i Finnbacka by i Karis stad, fågelvägen ca 2,2 km ostsydost från Karis järnvägsstation. Boplatsen ligger vid den sydöstra ändan av Lillsjön, på en flackt mot sydväst sluttande sluttning. På platsen finns en tydlig strandterass på vilken boplatsen ligger. Nordost om den år 1991 undersökta delen av boplatsen stiger terrängen rätt brant. Växtligheten består främst av barrskog med inslag av björk, undervegetationen av ris och mossor.

Platsen röjdes till åker under början av 1980-talet och jordbruksverksamheten har sedan dess tårt på en del av boplatsens kulturlager. Endast i skogsbrynet i åkerns norra del har en liten del av boplatsen undgått förstörelse. Ingen utförlig inventering av åkerområdet har genomförts men rent topografiskt sett, samt på basen av spridningen av de sporadiskt i åkern påträffade lösfynden, är det möjligt att tom. 4/5 delar av boplatsen legat inom det nuvarande åkerområdet.

Boplatsen har under slutet av tidigkamkeramisk tid legat på en större ö vid ett smalt sund rätt så utsatt för sydlig vind. Norrom boplatsen har landskapet karakteriserats av smala skyddade havsvikar och smala sund genom vilka man med lätthet nått andra uppenbarligen åtminstone delvis samtida boplatser såsom t.ex. stenåldersboplatsen i Gålibacka (Höglid).

4. UTGRÄVNINGSTEKNIK

Utgrävningen inleddes med att röja bort den buskartade, främst av granar bestående vegetationen på utgrävningsområdet. En nästan mitt på utgrävningsområdet växande stor tall lämnades däremot orörd. Efter röjningen pålades ett 52 kvadratmeter stort utgrävningsområde i riktning med åkerkanten mellan koordinaterna X= 92-106 och Y= 500 - 504.

Själva utgrävningsarbetet inleddes med avtorvning som gjordes med spade. Grävandet av kulturlagret företogs med murslev i 5 centimeters lager. Efter att ren bottenjord nåtts över hela utgrävningsområdet kontrollgrävdes området ännu med spade. Efter utgrävningen täcktes utgrävningsområdet varvid även dess näromgivning uppsnyggades.

Utgrävningens fynd togs till vara med en kvadratmeters noggrannhet. Viktigare föremålsfynds noggranna fyndplatser uppmättes med en centimeters noggrannhet och fyndens höjd avvägdes.

Som utgrävningens fixpunkt användes en stor jordfast sten i utgrävningsområdets östra ända (höjd 31,31 m.ö.h./avvägningstal 154).

Utgrävningen dokumenterades både fotografiskt och genom att rita kartor. Utgrävningens 1. och 3. nivå fotograferades. Förutom de "ordinarie" nivåbilderna togs även arbetsbilder. Nivåkartorna ritades med 5 centimeters mellanrum i skala 1:50, en profilkarta 1:25 samt en yt- och bottenavvägningsskarta 1:100. Översiktskartan ritades på platsen och med hjälp av grundkartan i skala 1:2000.

5. JORDARTER / KULTURLAGER

Utgrävningsområdets största djup var ca. 35 cm men endast i den västligaste delen av grävningsområdet. Ren orörd bottensand nåddes över 90% hela grävningsområdet redan på 15-20 centimeters djup från markytan räknat.

Torvlagret var över hela utgrävningsområdet endast ca 7 cm tjockt. Under detta låg ett tunnt lager urlakningsjord varefter det färgade kulturlagret tog vid. I grävningsområdets västra del bestod jordmånen av mjäla medan jordmånen i den östra (övre) delen bestod av stenblandad fin sand.

Kultur- och fyndlagret på utgrävningsområdet var nästan genomgående tunnt. Däremot var färgningen förhållandevis stark särskilt i de västligaste rutorna där mörkgrå smutsfärgad jord kunde observeras från och med lager 2. I utgrävningsområdets östra del var färgningen mer oenhetlig och kulturlagret endast ca 10 cm tjockt. I de västerom utgrävningsområdet grävda provgroparna påträffades varken fynd eller färgat kulturlager

Endast en fast fornlämning påträffades vid utgrävningen, resterna av en stenlagd härd i ruta 96 / 501. Från härdens botten togs ett kolprov.

6. FYNDMATERIAL

Fynd gjordes över så gott som hela utgrävningsområdet. Särskilt fyndrika var rutorna 92-96 / 500 där även kulturlagret var starkast färgat. Särskilt kvartsavslagen och lerkärlsbitarna verkade i en viss mån visa på olika spridning över utgrävningsområdet. Kvartsavslag påträffades mest i utgrävningsområdets övre (östra) del medan keramikfynden koncentrerade sig till de lägst belägna (västligaste) rutorna.

Fyndmaterialet från utgrävningen består nästan uteslutande av keramik, kvartsavslag och brända ben. Endast ett fåtal säkra (och hela) föremålsfynd gjordes, bl.a. hittades en med upphängningsfåra försedd slipsten av skiffer (NM 27023 : 262) samt en sk. makroskrapa av kvarts (NM 27023:139).

Keramiken från boplatsen består uteslutande av sen tidig kamkeramik (stilart I:2), det övriga fyndmaterialet understryker ovannämnda datering för boplatsen. Typiska orneringselement är snedställda kam- och tvärsnodsstämplor som ofta lagts i sk. fiskbensmönster. Orneringen har intryckts mycket lätt i kärlväggen, ofta på så sätt att den ena ändan av stämpeln intryckts kraftigare än den andra varvid en svag vulst uppkommit mellan orneringszonerna. Även andra bl.a. ovala, ringformade och triangulära avtryck förekommer. Kärilkanten är oftast rak, kantens övre del är för det mesta oornerad. Beträffande kärlväggens tjocklek kan konstateras att en stor del av lerkärlsbitarna verkar att ha hört till mycket tunnväggade kärl. Många av lerkärlsbitarna är mycket nötta, antagligen som ett resultat av att ha hamnat i kontakt med vågor och vatten.

Kvartsmaterialet från boplatsen är relativt rikligt och består av större och mindre avslag av förhållandevis ren vit kvarts. Som tidigare nämnts kan emellertid endast ett fåtal säkra föremål påvisas. Möjligen skulle en noggrannare (ev. mikroskopisk) genomgång av materialet kunna ändra på förhållandet mellan avslag och föremål.

Det på boplatsen påträffade brända benmaterialet är relativt välbevarat och visar vid en ytlig genomgång på åtminstone inslag av fisk, fågel och något mindre däggdjur (antagl. säl).

7. SAMMANFATTNING

Vid utgrävningen av stenåldersboplatsen vid Lillsjön i Finnbacka i Karis utgrävdes ett område på 52 kvadratmeter. Förutom själva utgrävningen grävdes även 4 kvadratmeterstora provgropar. Jordmånen på utgrävningsområdet bestod av stenblandad sand och mjåla.

Under torvlagret påträffades ett så gott som hela utgrävningsområdet täckande kulturlager. Kulturlagret var starkast färgat och fyndrikast i utgrävningsområdets västligaste del där dess tjocklek uppmättes till ca. 30 cm. I utgrävningsområdets östra del var kulturlagret oenhetligt och endast 10-20cm tjockt. I de grävda provgroparna påträffades varken fynd eller färgat kulturlager

Vid utgrävningen påträffades resterna av en stenlagd hård, samt fynd bestående främst av lerkärlsbitar, kvartsavslag och brända ben. Av föremålsfynden kan särskilt nämnas en med upphängningsfåra försedd slipsten av skiffer.

Samtliga lerkärlsbitar som påträffades vid utgrävningen, samt de tidigare inkomna lösfynden, hör till stilart I:2. Det övriga, mycket homogena fyndmaterialet, stöder ovannämnda datering för boplatsen.

Fyndmaterialets karaktär och fyndlagrets obetydliga tjocklek pekar möjligen på att boplatsen endast utnyttjats under en kort tidsperiod. För att få klarhet i frågan om huruvida boplatsen utgör en ren representant för stilart I:2 måste emellertid mer omfattande utgrävningar utföras på platsen. På grund av platsens topografi torde en två veckors utgrävning räcka till för att slutföra undersökningarna på den bäst bevarade delen av boplatsen. I andra hand kan en provundersökning av åkerområdet motiveras om inte annat så för att fastställa boplatsens hela ursprungliga omfattning.

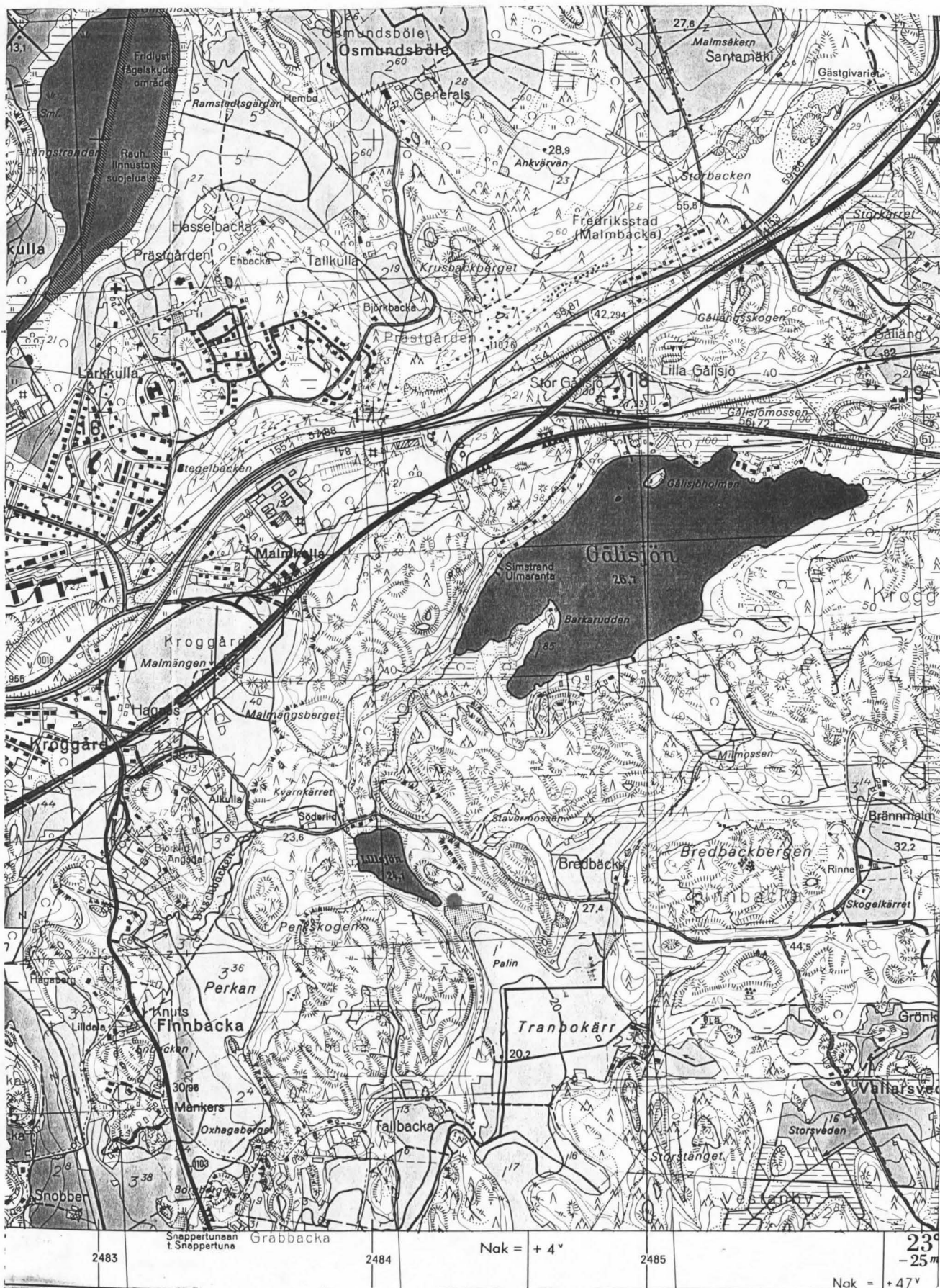

NEGATIVFÖRTECKNING

- f: 87991 Stenåldersboplatsen vid Lillsjön sedd från sydväst.
- f: 87992 Stenåldersboplatsen vid Lillsjön sedd från sydväst.
- f: 87993 Utgrävningsområdet före röjning och pålande. Från sydväst.
- f: 87994 Utgrävningsområdet före röjning och pålande. Från sydväst.
- f: 87995 Utgrävningsområdet avtorvas. Från sydväst.
- f: 87996 Lager 1. utgrävs. På bilden amatörarkeolog Ulla Westerlund.
- f: 87997 Utgrävningsområdet i nivå 1. Från sydost.
- f: 87998 Utgrävningsområdet i nivå 1. Från sydost.
- f: 87999 Utgrävningsområdet i nivå 1. Från sydost.
- f: 88000 Utgrävningsområdets västra del i nivå 2. Från sydost.
- f: 88001 Utgrävningsområdets västra del i nivå 2. Från sydost.
- f: 88002 Utgrävningsområdets västra del i nivå 2. Från sydost.
- f: 88003 Utgrävningsområdet i nivå 2. Från sydost.
- f: 88004 Utgrävningsområdets östra del i nivå 2. Från norr.
- f: 88005 Utgrävningsområdets östra del i nivå 2. Från norr.
- f: 88006 Lager 3. under utgrävning. Från nordost.
- f: 88007 Utgrävningsområdet under pågående utgrävning. Från sydväst.

DIAPOSITIVFÖRTECKNING

- 24381 Stenåldersbopl. invid Lillsjön från sydost.
- 24382 Stenåldersbopl. vid Lillsjön sedd från sydväst.
- 24383 Arbetsbild, grävningssområdet avtorvas, från öster.
- 24384 Arbetsbild, utgrävning av grävningssområdets västra del, från sydost.
- 24385 Arbetsbild, utgrävningssarbetet i gång på strandterassen, från sydväst.
- 24386 Arbetsbild, utgrävning av grävningssområdets västra del, från nordväst.
- 24387 Utgrävningssområdets östra del i nivå 1, från sydväst.
- 24388 Utgrävningssområdets västra del i nivå 1, från sydöst.
- 24389 Arbetsbild, lager 2 grävs, från öster.
- 24390 Utgrävningssområdet i nivå 2 från öster.
- 24391 Utgrävningssområdet i nivå 2 från sydost.
- 24392 Utgrävningssområdets östra del från nordost.
- 24393 Arbetsbild, utgrävning av lager 3.
- 24394 Arbetsbild, Ulla Westerlund gräver provgrop.

KARIS FINNBACKA LILLSJÖN 1991 års utgrävningsområde utmärkt med rött på kartan (●). Utgrävningsområdets koordinater:

X=6661 20, Y=2484 30 och Z=ca 30 m.ö.h.

GRUNDKARTA 2014 08 KARIS (tryckt H:frs 1982/påtryckning 1990)

KARIS FINNBACKA
Lillsjön Jan Fast
översiktskarta

(kartbotten: grundkarta
och fältkarta)

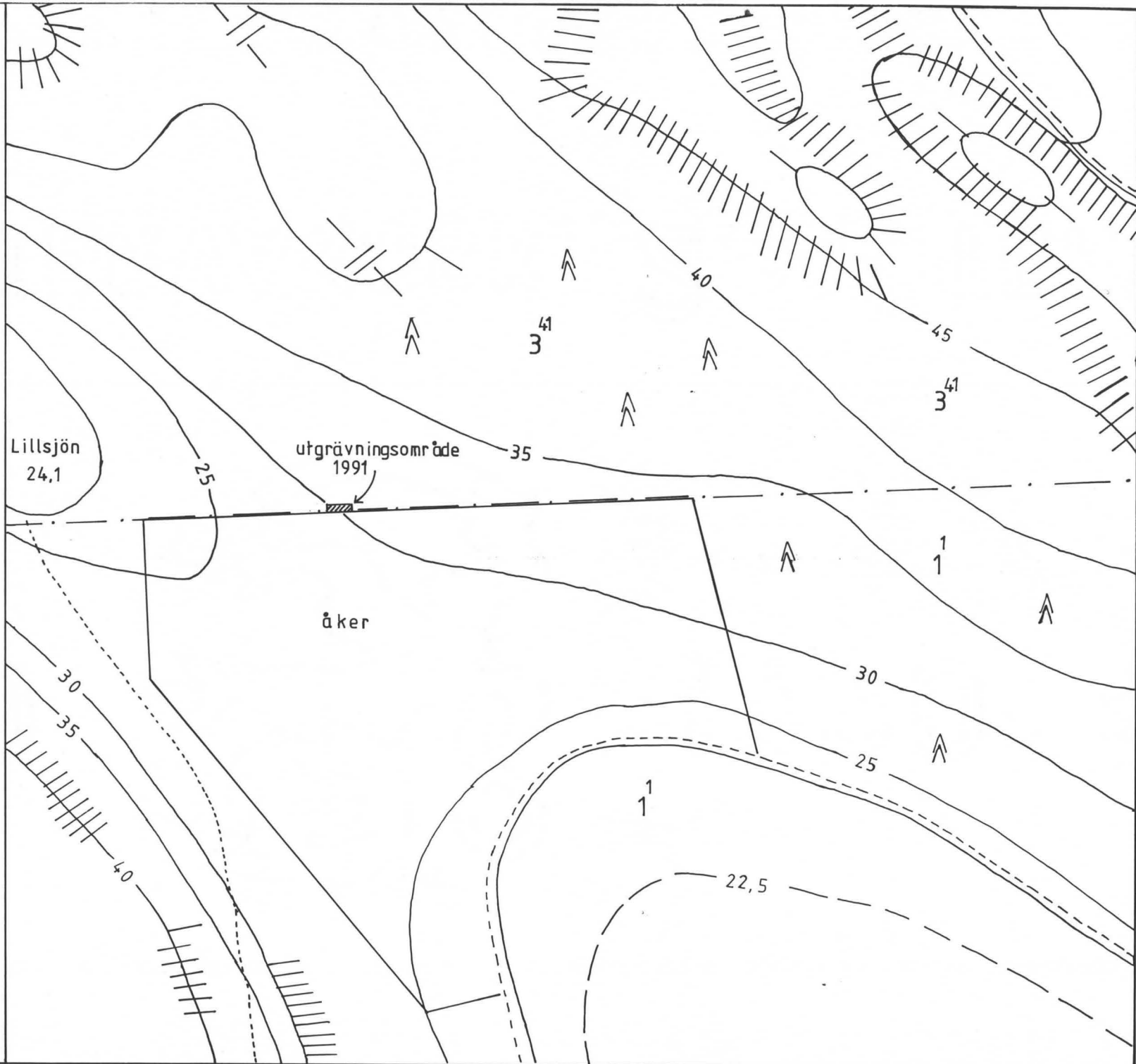
skala 1:2000

FP 154 (= 31,31 m.ö.h.)

rit. D. Lindholm,
J. Fast

0 50 100 m

- höjdkurva
- berg i dagen
- sandväg
- stig
- gräns för hemman
- nummer på hemman
- gran

KARIS FINNBACKA Lillsjön

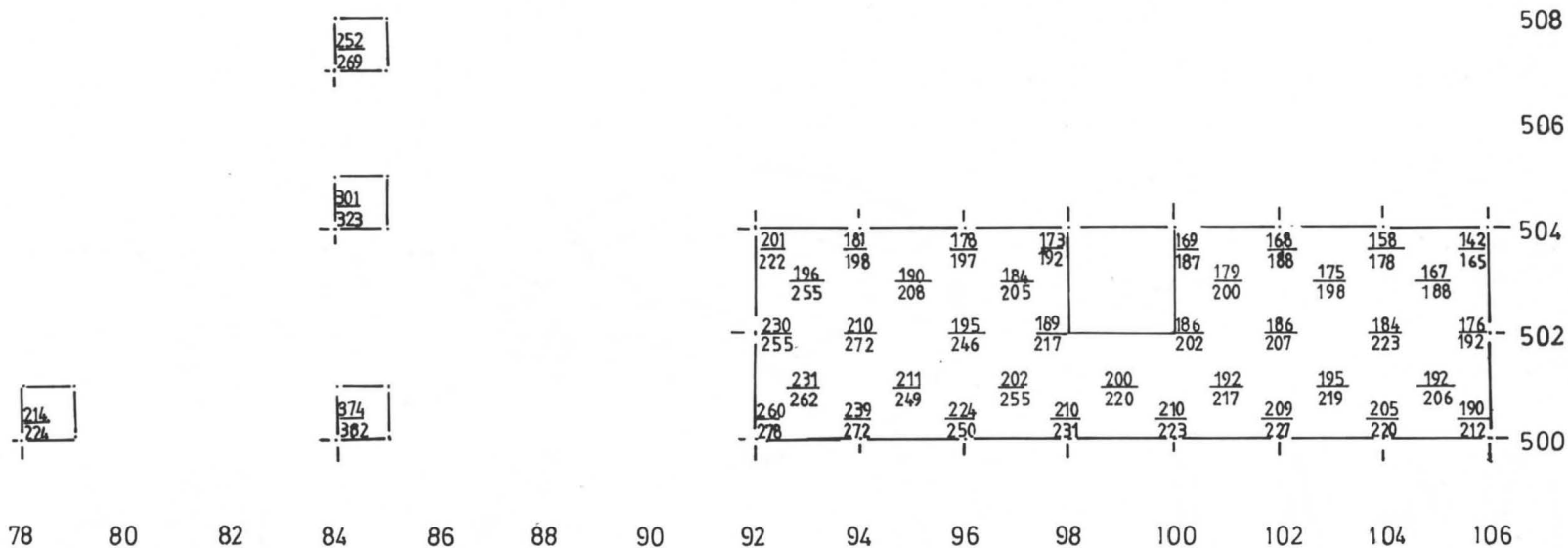
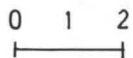
J.FAST 1991

Yt och botten avvägn. karta

Skala 1:100

FP 154 (31,31m.ö.H)

Rit. D. Lindholm

KARIS FINNBACKA Lillsjön

J.FAST 1991

Nivåkarta, nivå 1

Skala 1:50

FP 154 (= 31,31m.ö.H)

Rit. D. Lindholm

 = svagt smutsfärgad sand

 = ren sand

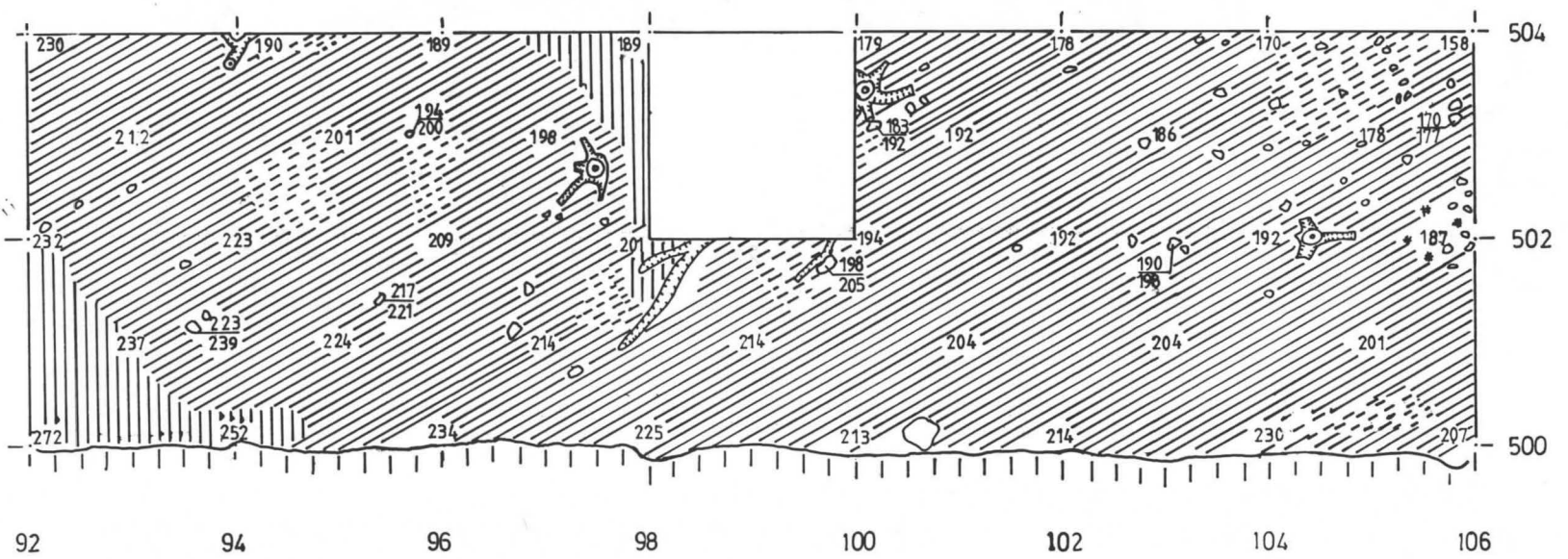
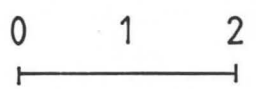
 = smutsfärgad sand

 = sten

 = starkt smutsfärgad sand

 = stubbe

 = muldblandad sand

KARIS FINNBACKA Lillsjön

J. FAST 1991

Nivåkarta, nivå 2

Skala 1:50

FP 154 (= 31,31m.ö.H)

Rit. D. Lindholm

 = svagt smutsfärgad sand

 = ren sand

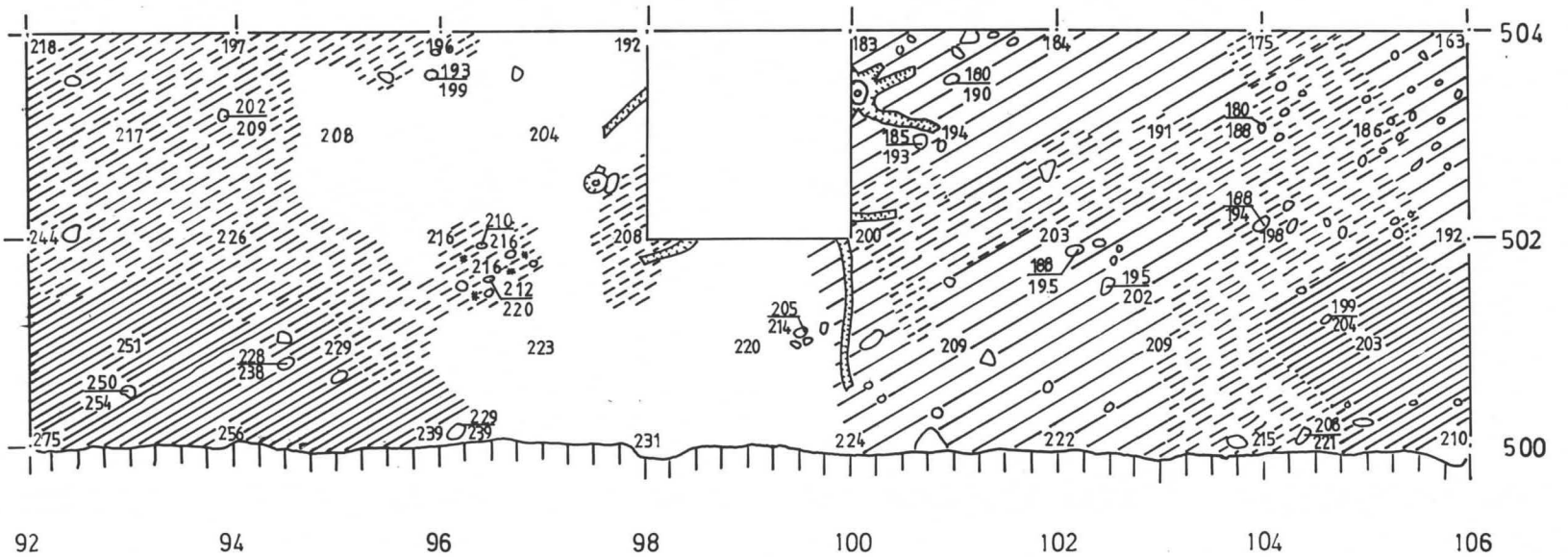
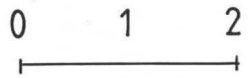
 = smutsfärgad sand

 = sten

 = starkt smutsfärgad sand

 = stubbe

 = muldblandad sand

KARIS FINNBACKA Lillsjön

J.FAST 1991

Nivåkarta, nivå 3

Skala 1:50

FP 154 (=31,31m.ö.H)

Rit. D. Lindholm

 =svagt smutsfärgad sand

 = ren sand

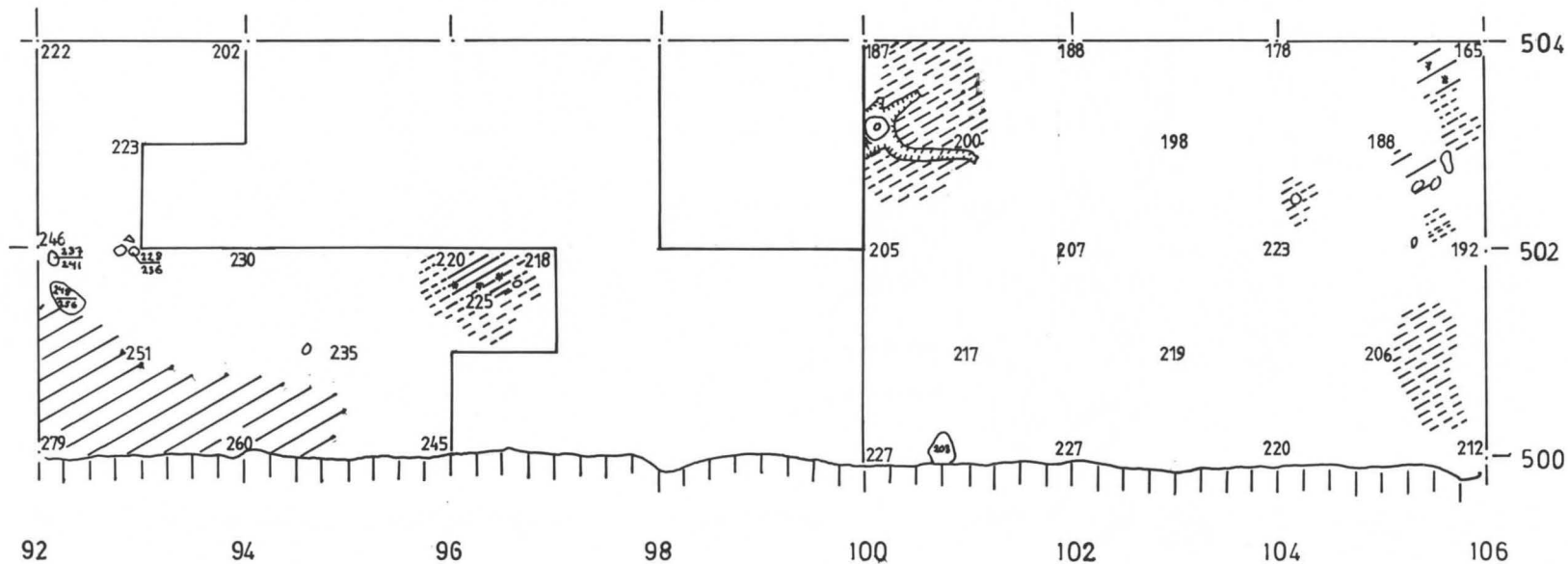
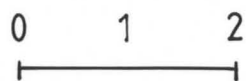
 = smutsfärgad sand

 = sten

 = starkt smutsfärgad sand

 = stubbe

 = muldblandad sand

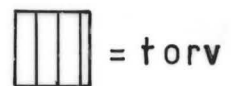
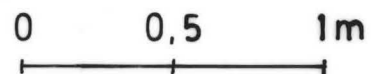

KARIS FINNBACKA Lillsjön
J.FAST 1991

Profilkarta, västprofil:
linje 92/500-504

Skala 1:25

= torv

= lera

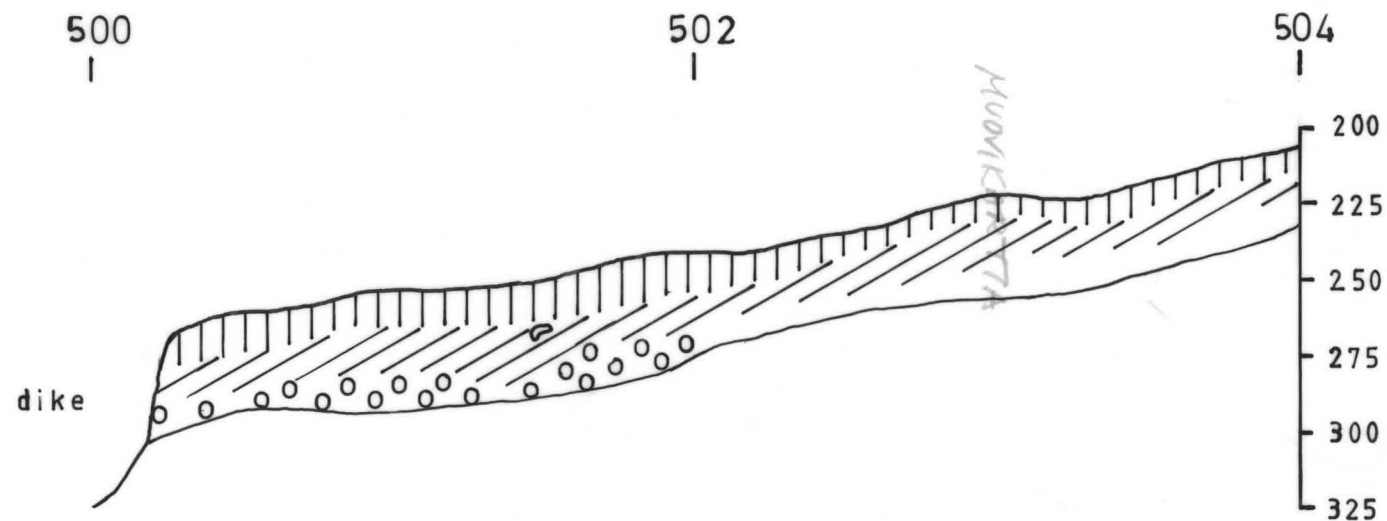
= smutsfärgad sand

= sten

= ren sand

KARIS FINNBACKA LILLSJÖN 1991

F: 87991-87992

Stenåldersboplatsen vid Lillsjön sedd från syd-
väst (1991-års utgrävningsområde markerat med en pil).

F: 87993-87994

Utgrävningsområdet före röjning och götande.
Från sydväst.

KARIS FINNBACKA LILLSJÖN 1991

F: 87995
Utgrävningsområdet autorvas.
Från sydväst.

F: 87996
Lager 1. utgrävs. På bilden
amatörarkeolog Ulla Westerlund.

F: 87997-87999
Utgrävningsområdet i nivå 1. Från sydöst.

KARIS FINNBACKA LILLSJÖN 1991

F: 88000 - 88002

Utgrävningsområdets västra del i nivå 2. Från
Syd-Ost.

F: 88004 - 88005

Utgrävningsområdets östra del : nivå 2. Från
Norr,

KARIS FINNBACKA LILLSJÖN 1991

F: 88003
 Utgrävningsområdet i nivå 2.
 Från Sydost!

F: 88006
 dag 3 under utgrävning
 Från Nordost!

F: 88007
 Utgrävningsområdet under
 pågående utgrävning. Från
 sydväst